

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

7DE ÅRG.

DEN 25 MARS 1906.

N° 26

OBS. Återgifvande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG utan särskildt medgifvande förbjudes. **OBS.**

INNEHÅLL: Vitalis Norström. — Tvenne märkliga dödsfall. — Bilder från skilda delar af landet. — Från svenska scener. — Sveriges konungapar i södern. — Från främmande hof. — Katastrofen i Courrières. — Maxim Gorki i Berlin. — General Linevitsch återkommer till S:t Petersburg från Ostasien. — Svenska nationaldräkter. — Veckans porträtgalleri. — Stockholms nyaste kyrka.

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI. GÖTEBORG. 1906

Foto. Jonason, Göteborg

VITALIS NORSTRÖM.
PROFESSOR VID GÖTEBORGS HÖGSKOLA.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre SHAM—Öbg.

VITALIS NORSTRÖM.

EN SUBJEKTIV STUDIE.

Det är trist att vara student — i Göteborg. Uppsalastudenten är från den eviga ungdomens stad. Hvad han på allvar är och vill, blir nog ej så värst uppskattadt af den göteborgske medborgaren, äfven om han är af den estetiserande och boksynta typen, som icke är så sällsynt bland de högre lagren i Göteborgs i mycket storstilade handelsstånd. Men man tillerkänner den "riktige" studenten — den från Uppsala eller i värsta fall Lund — ett estetiskt *raison d'être* i stil med liljorna på marken, som, om det också ej bör förväxlas med uppskattning, verkar nog så bestickande angenämt vid sångarfärder och dylika tillfällen.

Men Göteborgsstudenten har inga privilegier. Han är en anomali — en student i Göteborg. Student är man i Uppsala eller Lund. I Göteborg är högskoliten endast till för att bli föremål för den stående frågan: Är det sannt att Ni äro färre än professorerna?

Och dock är det ett minne för lifvet att ha studerat i Göteborg och väl värdt priset att se sina studentikosa illusioner få snufva i dess andliga Londonfog. Äfven den, som sedermera varit lycklig nog att ofvnpå allt få upplefva en studentikos indiansommar i den lyckliga staden vid Fyris strand, där illusionerna växa så fort, så fort, på nytt äfven på gammalt och blaseradt folk. Äfven den, säger jag, skulle icke velat ha utbytt sin trista Göteborgstid mot sin glada Uppsalatid, om han stode i valet mellan dessa goda ting.

Skälen härrill äro flere, ett af de allra starkaste är — *Vitalis Norström*.

Det svenska tänkandet har i honom fått en härskenatur och en hjältegestalt sådan det icke ägt, sedan fader Erik Gustafs dagar.

Icke i mästaren Boström själf. All heder åt honom! Ingalunda har han fått, hvad honom tillkommer af den vetenskapliga lekmannapublik, som i honom bara ser författaren till grundteorier, som lektionshungrige docenter mot alltför dryga — tyckte man — arvoden slogo i motsträfviga "filare". All heder åt honom, gamle Jakob Christofer, som förstått vårt svenska författingslif som ingen annan. Icke i dess historiska vardande, därvidlag torde först och främst Harald Hjärne gå om honom, men i blick för den ideella fällning, som kan analyseras fram inom utvecklingens resultat. Men mästaren har ändå något öfver sig åtminstone för dem, som ej varit hans personliga lärjungar af allt detta, som karaktäriserar medeltidens vidtberömda och vördnadsvärda doktorer och magistrar, något, som vi pietetslöst sammanfatta i ordet — skolaetik.

Och så Wikner. En äkta religiös personlighet, det erkänner icke minst den, som fått hjälp af honom i en religiös kris. Men också något af asketens liklukt öfver sig trots all sin rika humanism. Något af den, som utrifvit ögat eller haltar med afhuggen fot bort från denna värld, där han icke mera lefver ett verkligt lif. Därför blef han bara en oppositionsman inom Boströms skola, en långtan utifrån Boströms frostkalla idévärld till lefvande Guds Rike. där hans *hjärta* var. Men ur den store läsarens tankeformler kom han på allvar ej.

Och till sist den af de döde, som starkast lefver — Viktor Rydberg. Han som med sin blanka sköld täcker allt hvad som finnes kvar af idealitet hos vårt stackars på den varan obarmhärtigt af denna världens mäktige plundrade svenska folk.

Men Rydberg blef icke, hvad han kunnat bli och alltså bort bli för Sveriges folk. I sin studerkammare och i sina verk öfvervann han liberalismen. Den li-

beralism, som skall öfvervinnas. Icke den historiska skatt af ädla mäns människokärlek och mänsklighetsdåd, som var liberalismens anda och kraft i dess ungdom och ännu i dag utgör ett arf personlig friskhet hos dess bäste män, hvarpå den ännu icke utan en viss god rätt lefver. Den kunna vi icke få nog af. Utan liberalismens teori. Denna teori, som för de store liberale idealisterna och kämparne var endast murbräckan mot medeltiden i deras samtid, men som för epigonerna i all sin negativitet skall vara lifsåskådning. Skedvatten som näringsmedel. Gunäs!

Den liberalismen blef aldrig Rydbergs. Han, den organiska lifsuppfattningens kämpe, som ingen annan var denna liberalismens fiende innerst inne, som ingen annan. Men, hvad vi sakna, är ett öppet urarfvagörande, som skulle hindrat pygméerna att dölja sig i hans mantel.

Här har Vitalis Norström tagit vid och gjort det som en man.

I de skrifter som framalstra de i viss mån af stundens polemiska behof af en inre enhet sammanlutit sig till hans "Tankelinier" framträder denna ståndpunkt i hela sin rikedom och renhet. I de föregående skrifterna bindes han ännu i sin flykt i någon mån af sina läromästare, de historiska former af filosofiskt tänkande hvarur hans egen framvuxit. Långe kämpar han med dem. I "Hvad innebär en modern ståndpunkt i filosofien" har han fullt brutit sig loss och utkämpar skoningslöst den afgörande slukampanjen med de gamla ståndpunkterna. Stolt förkunnande att det nya nu skall komma.

Ödmjuk är annars den mannen, liksom hvar och en, som lefvat ett verkligt andligt lif, ett lif i den anda, som icke är min eller din, emedan den är det i allt individuellt andligt lif bärande och öfvergräpande som bara kan *annammas* äfven af den starkaste. Ödmjuk, men *bara* af hjärtat, liksom den største af människors barn varit före honom. Annat höfves icke en höfdingagegestalt. Han skall med kraftig stämma och åtbörder som bjuda lydnad, samla folket ikring sig.

Stolt har Vitalis Norström förkunnat det budskap som gifvits honom och icke utan romantisk kraftberusning. Romantik är en hans väsens grundvalar. Icke för har han växt upp på samma jord, som gifvit oss Selma Lagerlöf, hvars diktning han icke för intet högt skattar. Han är från Värmland, sagornas sångernas, skaldernas och siarnes land, fruktbarare än något annat i Svea Rike.

Han är romantikern med den rika känslan och den öfverströmmande fantasien. Och honom har Ellen Key på ett par rader i sina lifslinjer trott sig kunna affärda som den torre logikern och regelrätte systematikern, som aldrig känt lifvet och brutit sönder sin flod.

Logiken och systematikern finnas också, men de ha kommit efteråt. Vitalis Norström har i motsats mot Ellen Key... ja det är synd om Ellen Key och i grund och botten mera synd om Vitalis Norström, åt hvars klassiska gestalt denna följeslagarinna ger en kuriös relief. Men de höra tillsammans dessa båda modärnitens representanter. Den klart och medvetet fattade "modärna ståndpunkten" och den modärna tidens oklara jäktande efter en ståndpunkt. Man och kvinna, anda och kaos.

I motsats mot Ellen Key i hennes själfbekännelse om sitt arbete har Vitalis Norström verkligen *arbetat*. Arbetat till blods och tagit sitt kors uppå sig, etikens och den intellektuella etikens, logikens. Detta sammanhänger med hans religiösa allvar. Vitalis Norström är religiös, men icke med den religiositet, som tvifvelsutän borde se sin sanna symbol i de efeciers Diana med hundraden af modersbröst. Utan den re-

ligiositet, som trivdes i hvitmenade kyrkor på näset vid sjön i en omgivning af "furornas dystra sorgemusik". Religiositeten i vårt folks kyrka!

Folk och kyrka. Dessa orden i samband med religiositeten klinga icke nog modernt individualistiskt, men de moderne forskarne i religionens väsen, religionshistorikerna, skola nog tillerkänna denna ståndpunkt en högre moderitet än moderitetens målsmän på de litterära torgen. De skola hälsa den svenske filosofen, som sin man och med dem som edsgårdsmän skall han fria sig från beskyllningen att vilja göra tänkandet till trons tjänarinna, som lätt den kan misstänkas för, som i vördnad böjer sitt hufvud för de historiska makterna.

De historiska makterna, ja, och den historiska yuen på tillvaron det är Vitalis Norströms "patos" och därigenom är han i djupaste mening moderen i en tid, som har att stå på 18:de seklets skuldror, men icke att sitta vid dess fötter. Att häfda dessa maktens och denna åskådnings berättigande, det är hans vetenskapliga, hans filosofiska, uppgift. Och att häfda det, så att både den i historien verkande levande Guden och naturvetenskapens hedniska härskarmakt får sitt.

Till Canossa gå vi ej! Och vetenskapen ej till Tomas Aquinas. Vi lefva efter, ej före Copernicus och Kant.

Naturvetenskapens rätt får ej trädas för nära. *Inom sin sår*, skyddad för intrång utifrån, må den lefva fritt liksom i den svenska ståndsförfattningen de "materiella stånden", borgare och bönder vid sidan af de förnämre adel och präster.

"Naturvetenskapens själfbesinning" har utfört detta redan. Dess af mekanisk kantaltitet förbundna atomer äro icke realiteter allra minst den enda sanna verkligheten. De äro vetenskapliga hjälpmedel lika väl som juridiska fiktioner. En atom är lika litet en verklig minimalt liten massa, en massindivid, som ett

bolags juridiska personlighet är en verklig, en individuell personlighet. Men de äro båda, den naturvetenskapliga fiktionen lika väl som den juridiker, människoandens skapelser för dess syften.

Men godtyckliga skapelser äro de ej. Vetenskaperna ha hvar och en sin historia inflätade i det allmänna historiska förloppet och bundet i nödvändighetens länkar af detta. Bundna af den nödvändighet, som uppstår när viljan af flere möjligheter gjort en verklig och *därefter* de andra icke verkliga och icke möjliga. De vetenskapliga tankeformerna äro resultatet af människoandens anpassning efter verkligheten i sin sträfvan att behärska denna.

På detta sätt får vetenskapen sin objektivitet, sitt oberoende af den mänskliga individens subjektiva godtycke, och denna objektivitet, hvilat ytterst på det stora historiska sammanhang, hvari vi alla äro inneslutna.

Och härmed vill jag sluta dessa pänndrag till en frihandsteckning öfver Vitalis Norström. Jag kan synas ha tagit min uppgift lättfärdigt, när jag helt lättvindigt sökt *peka* ut från fjälltopp till fjälltopp, dit Vitalis Norström fört oss, den väg han med tung möda vandrat öfver branter och brådjud. Jag vet, att jag ej härmed gifvit mycket och alls intet för *vetenskapligt* förestående af Norström. Hvad jag har gifvit är en glimt af den Norströmska tankens reflex på en hängifven lärjunges själ och därmed har jag ju gifvit *indirekt* litet af Vitalis Norströms själf. Och mer kan knappast den stora allmänheten få. En karaktäristisk skiss har jag velat ge. På den må ingen lägga vetenskapliga vinkelhakar och söka mäta vinklar samt bestämma afstånd och skärningspunkter vid Vitalis Norströms tankelinjer. De krafven skall mätaren själf mäta om det blir honom förunnadt att ge yttre form åt den slutgiltiga inre enhet, han vet med sig ha vunnit åt sin filosofi.

Hjalmar Harald.

TVENNE MÄRKLIGA DÖDSFALL.

Den 17 mars afled i Stockholm f. bibliotekaren vid k. biblioteket, *Harald Wieselgren*, född den 2 nov. 1835. Student i Lund 52, aflade W. kansliexamen 54 och ingick *därefter* som e. o. amanuens vid k. biblioteket i Stockholm, men återvände till Lund och promoverades till fil. dr. 56. Han var sedan lärare, t. f. konsistorienotarie o. s. v., ägnade sig 56—57 i Paris åt arkivforskning, inträdde åter i k. biblioteket, förordnades till andre amanuens 58,

utnämndes till posten 61 och blef s. å. förste amanuens och 77 bibliotekarie, på hvilken post han verkade till afskedstagandet år 1900. W. var äfven i 13 år bibliotekarie hos hertig August af Dalarna.

I besittning af djupgående historiska kunskaper har W. som skriftställare särskildt gjort sig ett namn inom den biografiska konsten. Han redigerade 57—65 "Svenskt biografiskt lexikon. Ny följd", 66—79 "Ny ill. Tidning", har utgifvit stora biografiska arbeten

om Lars Johan Hierta och Cavour samt flere band med mindre biografier. Ingen svensk har som W. kunnat i biografiers form kort o. skarpt teckna en person på ett levande och belysande sätt.

W. verkade för öfrigt i yngre år för folkupplysning. Som en af sällskapet Iduns stiftare och dess "sekreterare", d. v. s. allt i allom, sedan 62 gjorde W. sig populär i vida kretsar. Hans förmåga att hålla kvicka och roliga tal var också allenastående, och en stor humorist var han alltid.

Af utprägladt frisinadt skaplynne var W. en man för sig, som icke krökte rygg för någon. Han var en af hufvudstadens mest kända och omtyckta personer, och vännen Haralds bortgång har vållat sorg och saknad hos många. H. S. D. har tidigare bringat helsidesporträtt.

Som vi i senaste nr nämnde afled den 12 mars skådespelerskan fru *Helfrid Kinnansson*, f. Torsslow, och medela vi här ett senare porträtt.

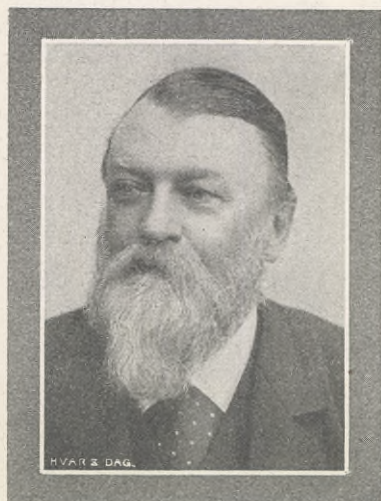

Foto. Jonason. Gbg.

Klisché: Bengt Silfverparre.

HARALD WIESELGREN. †

Efter porträtt.

Klisché: Bengt Silfverparre.

HELFRID KINMANSSON. †

Efter fotografi.

1. FÄLTSKJUTNINGARNE I FLEN.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Nilförsparre Nöhm—Gbg

1.

Södermanlands fältskytteförenings årliga täflingar i Flenstrakten försiggingo nyligen och leddes äfven nu af majoren frih. Falkenberg, som särskildt för den frivilliga skyttesakens fältmässiga bedrivande, verkar med kraft och energi.

Skjutning var anordnad vid fyra stationer. Skyttarne voro indelade i lag om 25 man. Mellan 900 och 1,000 skyttar däraf 130 skolgossar deltog i täflingarne. Omkring 32,000 skott lossades. 175 pris och 3 hederspris utdelades. Resultaten af de lyckade täflingarne voro genomgående goda. I gruppsskjutning togs 1:a pris af en grupp skyttar från Eskilstuna skarpskyttekår och i enskild skjutning tilldelades hr Edv. Eriksson från Eskilstuna skarpskyttekår 1:sta pris. Dessa täflingar, som äro i högsta grad sporrande och väckande för den frivilliga skytterörelsens fältmässiga bedrivande, ha förbundits med tilltalande fäs'ligheter hvarigenom det hela får en värdig prägel för en nationell landskapsfäst.

Efter fotografi.

2. IDROTTSFESTEN I LINKÖPING.

Kliché: Bengt Nilförsparre

2.

Till förmån för idrottens befrämjande ägde nyligen en lyckad basarfäst rum i Linköping. Bl. a. uppfördes Haydens barn-

Efter fotografi.

3. DALARNES SÅNGARFÖRBUND. Dirigent hr Cederberg (1), ordf. kapt. Palmgren (2).

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Nilförsparre Nöhm—Gbg

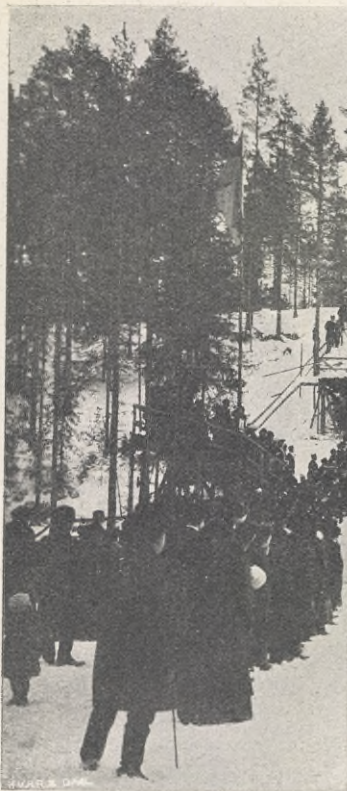

Foto. Kjerling, Karlstad

4. VÄRMLAND—DALS SKIDLÖPNINGSFÖRBUNDS TÄFLINGAR VID HAGFORS DEN 3—4 MARS: Skidbacken.

symfoni. Resultatet af basaren var synnerligen lysande i det icke mindre än kr. 3,250 netto insamlades på en dag.

3.

Dalarnes sångarförbund, bestående af större och mindre mansköror an ungefär 200 man, hade häromdagen från skilda håll i Dalarne samlats till Falun för att där hålla konstituerande möte och i sammanhang därmed sin första konsert. Denna hölls d. 11 mars i Kopparbergs

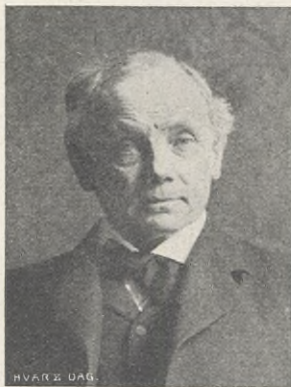

Foto. Rahm, Lund. Kliché: Bengt Sjöfransparre.

PROFESSOR HARALD HÖFDING från Köpenhamn, har på inbjudan i dagarne hållit föredrag i Lund öfver "Rousseau och hans vänner".

Kliché. Bengt Sjöfransparre

kyrka och var besökt af omkring 1,000 personer.

4.

Värmland—Dals skidlöpningförbund (V. D. S.) hade den 3—4 mars anordnat större skidtävlingar vid Hagfors i Värmland, med budkafletävlingar, fältskjutning, terräng- och backlöpning.

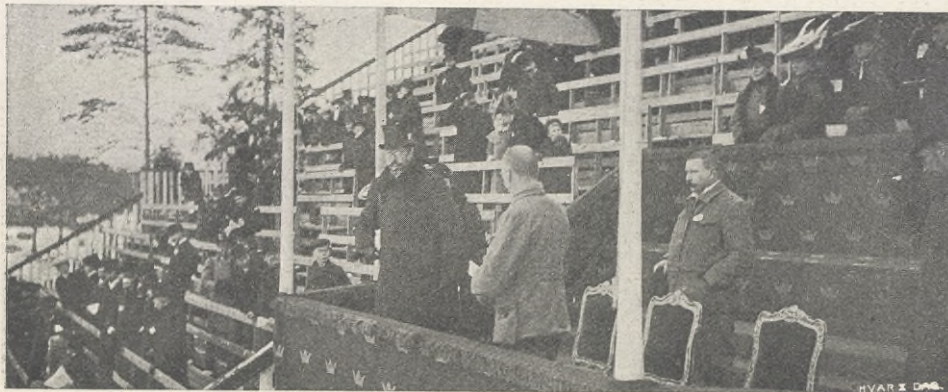
5—7.

Söndagen den 18 mars ägde en stor skidtävling rum vid Fiskartorpet, nära Stockholm. Ett 70-tal personer deltog, däribland hufvudstadens bästa backlöpare. Kronprinsen bevistade löpningarna, och vid deras slut anlände hertigparet af Skåne.

I klass I, skidlöpare öfver 18 år, eröfrades första priset af A. Norling. Prisen utdelades af Skidlöpningförbundets ordförande kapten B. Festin.

8—10.

Från idrottsfästen i Ockelbo d. 10—11 mars meddela vi bilder af tre förste pristagare, herrar Linder (fotlöpn.), Gyld (skid-

HVAR 8 DAGS fotograf i Stålm.

Kliché: Bengt Sjöfransparre.

5. KRONPRINSEN-REGENTEN vid skidlöpningarna å Fiskartorpet i Stockholm,

H. 8 Dag STAVKJÖLMSFOTOGRAF.

Klubb: Kem. A-B, Bengt Sjöfversparre Stålm—Öby.

6-7. FRÅN SKIDTÄFLINGARNE I STOCKHOLM, VID FISKARTORPET: Axel Norling, förste pristagare. — Ett vackert hopp

löpn.) och Åström (sparkst.). Jämte de äldre klasserna deltog äfven en yngsta klass, och det må nämnas, som ett godt intyg om Norrlands-ungdomens hårdighet, att i skidtävlingarne om 400 meter under snöstorm och i 12 graders köld deltog 6-8-åringar, däraf tre flickor.

11.

En meddelare skriver: Härmed bilden af ett lapp-par, som jag ej vill underlåta att presentera för Red. För detta ändamål har jag skaffat upplysningar om paret och anför hvad gumman själf säger: "Gubben är född 1856, gift två gånger och har 5 barn med förra gumman; 1896 gifte han sig med mig och har då fyra barn, af hvilka två äro döda. Själf är jag född 1861 och äro vi för närvarande bosatta å Gitsfjället, som ligger inom Risbäcks socken. Vi äro båda födda nomader — riktiga koj-lappar — och heta Anna och Magnus Fjällström".

12.

Albrektsunds kanal är som bekant sedan ett år under ombyggnad. Som man torde erinra sig bildade Albrektsunds kanal fordom en smal passage mellan de båda öarne Koön och Klöfverön, hvilken särskildt begagnades af de reguliära Marstrandsångarne vid stormigt väder, hvilka därigenom undveko det öppna hafvets våldsamma brottsjöar, särskildt vid det bekanta Sillesund — alla badgästers fasa. Kanalen är i hela sin längd — ca 500 m. — afstängd medelst två starka fördämningar och den inomstående vattenmassan — bortåt 450,000 hl. — utpumpad, och försigår ombyggnad å det torrlagda området, där den nya kanalen gräfvos och utspränges till ca 9 meters bredd. Som synes å vår bild har man å vissa delar af kanalen redan fått sidovallarne färdiga, och göra dessa i sitt nya skick ett ytterst solidt intryck. Ett drygt arbete torde dock ännu återstå, enär en ofantlig lermassa å 300 meter måste bortgräfvos och den lösare lerväggen afspärras till undvikande af ras. I alla händelser antager man att kanalen blir färdig år 1907, då den skall trafikeras af äfven större fartyg.

Foto. Franksson, Ockelbo.

Klubb: Bengt Sjöfversparre

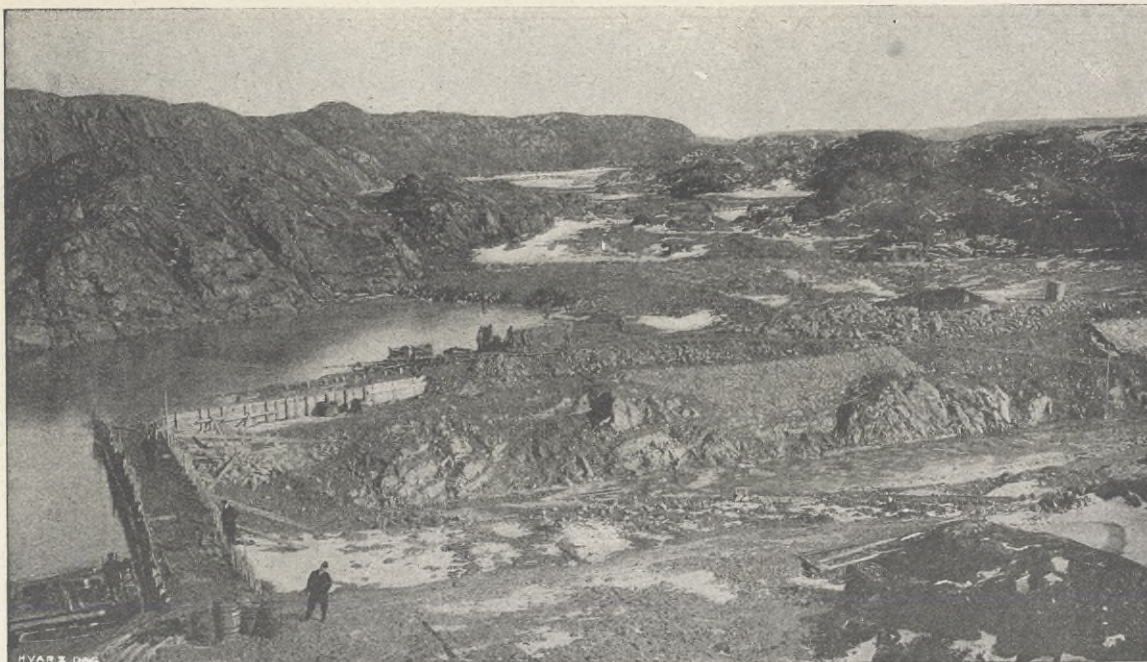
8-10. IDROTTSFÄSTEN I OCKELBO.

Efter fotograf.

Klubb: Bengt Sjöfversparre.

11. ETT LAPP-PAR.

Efter fotograf.

12. ALBREKTSUNDS KANAL (Göteborg—Marstrand) under ombyggnad.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre Stlm.—Öbg.

FRÅN SVENSKA SCENER.

Å Svenska teatern i Stockholm uppföres f.n. "Hjältar", anti-romantisk komedi af engelske författaren Bernhard Shaw, Englands märkligaste nu lefvande dramatiker. Handlingen i "Hjältar" är förlagd till Bulgarien och utgör en skarp och roande satir öfver den vanliga uppfattningen af s. k. hjältemod. Den sanne hjälten är, enligt Shaw, den man, som aldrig kan förmås att handla mot sin vilja. Stycket, som delvis är af farsartad beskaffenhet, inneh. en mängd roande scener. Hr de Wahl och fröken Torsell i hufvudrollerna, yrkessoldaten och den unga kvinnan, som är idel pose och förställning, utföra sina roller på ett förträffligt sätt. Vidare märkas fru Byström, hr Klintberg m. fl.

H. 8 D:s STOCKHOLMSFOTOGRAF.

HERR DE WAHL
och
FRÖKEN TORSSELL.

Kliché: Bengt Silfversparre.

HERR KLINTBERG
och
FRU BYSTRÖM.

"HJÄLTAR".

SVERIGES KONUNGAPAR I SÖDERN.

KONUNG OSCAR I CAP MARTIN.

Kliché: Bengt Nilfverparre.

Efter fotografi med nådigt tillstånd tagen särskildt för H. 8. D.

Vårt konungapar, som i det hemtrefliga och tysta hotellet å Cap Martin söker hvila och lugn, njuter uppenbart af vistelsen därstädes. Dagligen företagas kortare promenader i den lummiga barrskogen omkring hotellet eller på den soliga terrassen mot söder, från hvilken man har den härligaste utsikt öfver Medelhafvet och kusten. Det enda afbrott, som hittills ägt rum i denna hälsosamma stillhet, har varit en utfärd till Mentone, där DD. MM. i en af festkommitterade särskildt till deras förfogande ställd loge åsågo en synnerligen animerad blomstercorso hvarvid de blevo föremål för upprepade ovationer från publikens sida.

KONUNG OSCAR OCH DROTNING SOFIA (x x) ÅSE BLOMSTERFESTEN I MENTONE.

Efter fotograf.

FRÅN FRÄMMANDE HOF.

Det är i en afskedets stund. Vår lilla bild visar den kunglige fistmannen likt en vanlig förälskad dödlig bära sin fästoms kappsäck och det hvilar en obeskriflig tyngd öfver hans personlighet, en tyngd som gör den ljufva bördan lättare.

Personerna äro: Konung Alfons (1), Prinsessan Ena (2), Prinsessan Henry af Battenberg (3) samt Änkedrottningen af Spanien (4).

* Ett vida ljusare leende visar konungen vid sitt

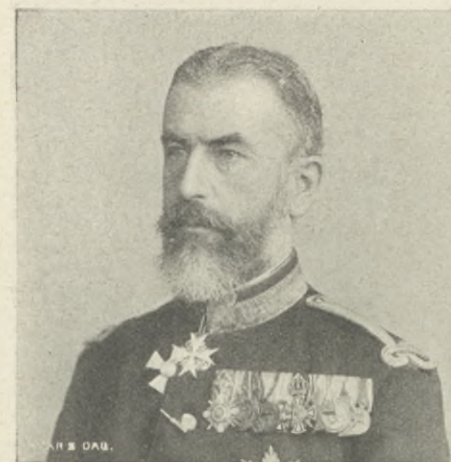

KONUNG ALFONS AF SPANIEN MED SIN TROLOFVADE.

Efter fotografi.

Kliché: Bengt Nilfverparre.

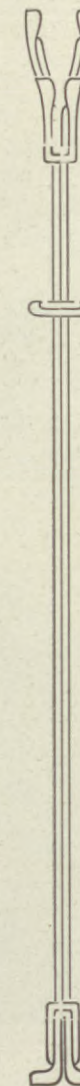
sammanträffande med Portugals monark — en verkligen unik ögonblicksbild.

KONUNG CAROL AF RUMÄNIEN lär ligga dödligt sjuk.

Efter porträtt.

Kliché: Bengt Nilfverparre.

KONUNGARNE AF SPANIEN OCH PORTUGAL, lyckönska hvarandra till goda resultat vid täflan i dufskjutning häromdagen.

Efter fotografi.

Kliché: Bengt Nilfverparre.

EN AF BLOMSTERVAGNARNE.

KATASTROFEN I COURRIÈRES.

FRÅN H. 8. D:S KORRESPONDENT I PARIS.

FRAMFÖR INGÅNGEN TILL SCHAKTET SALLAUMINES OMEDELBART EFTER KATASTROFEN.

Frankrike har skakats och lever ännu under trycket af en olyckshändelse, i sitt slag den ohyggligaste som någonsin timat och som får en betydelse för Frankrikes ekonomiska lif som ej alls kommer att begränsas till de omedelbara pekuniära följderna. Men ännu så länge sörjer folket blott och söker afhjälpa den värst tyngande nöden.

I de båda departementen Nord och Pas de Calais är mindrift en af hufvudnäringarne. På en ganska begränsad yta finna vi hopade flera af Frankrikes förnämsta stenkolslager. På denna fläck eller rättare under den sysselsätter gruvidriften en arbetararmé på

INGENJÖRSTRUPPERNA PROFVA LUFTPUMPEN.

cirka 35,000 man. Ungefär 3,000 af dem komma på Courrières gruvas räkning.

Exploataionen har bedrivits länge här, stenkolslager efter lager har tömts och för ögonblicket försiggår arbetet på mer än 300 meters djup under jorden. Från de olika schakten har man borrat ett nät af vägar och gallerier som satt schakten i förbindelse med hvarandra, man har stöttat tak och murat väggar. Stenkolsblocken ha hackats loss förts på de underjordiska spårvägarne fram till Méricourt, Sallaumines, Billy-Montigny eller andra schakt och där tunnvis fått åka upp till jordens yta.

Men hvarje spett eller spadtag som lossrycka jordens kolskatter frigör samtidigt massor af grufgas. För dennas bortskaffande och för tillförsel af luft äger hvarje grufva eller bör åtminstone äga ett kraftigt ventilationssystem. Ty så snart grufgasen förekommer i någon afsevärdare mängd blir luften dödande att inandas och det fordras blott en gnista

HVAR 2 DAG.

DEN TYSKA HJÄLPKÄREN FRÅN VESTFALEN ANLÄNDER TILL COURRIÈRES. EFTER FOTOGRAFIER.

FRAMFÖR INGÅNGEN TILL SCHAKTET BILLY
MONTIGNY.
*Bilden till höger: DE DÖDA OFFREN BÄRAS
BORT.*

KATASTROFEN I COURRIÈRES: Kistorna sänkas i den gemensamma grafven vid Méricourt.
EFTER FOTOGRAFIER.

från ett verktyg eller en oegentlighet i en schakt-lampa för att orsaka en grufgasexplosion och med den kolbrand och spillda människolif.

Grufvorna vid Courrières äro kända som de mest grufgasrika i Frankrike och därför var man genast färdig med en förklaring då eftermiddags-tidningarne lördagen den 10 mars brakte budskapet om en olyckshändelse i Courrières som skulle ha kostat mer än tusen arbetare lifvet eller åtminstone afstängt dem från yttverärlden. Men man kunde ju alltid hoppas på räddning... Räddning! Af dem som efter olycksögonblicket varit kvar i grufvan räddades 17 man af en revolverad arbetare som mot ingenjörernas vilja trängde ned i schaktet. Och ministrar och mindirektörer och alla franska auktoriteter förklarade hvarje nedstignande till själva olyckshärden omöjligt ända till dess ett tjog tyska arbetare och ingenjörer på högsta order infunno sig försedda med i Tyskland brukliga säkerhetsanordningar. Iklädda sina med luftbehållare kommunicerade masker, kunde dessa omedelbart tränga ned i de af förgiftade gaser fyllda schakten men för sent. I stället för människor mötte dem lik att rädda.

Så måste de väntande skarorna af mödrar, hustrur och barn lämna den sista gnistan af hopp. Kista efter kista har förts till byarnes grafplatser ehuru det ännu är långt ifrån att man lyckats "rädda" de 1200. Och jordfästningen har ägt rum med löfte om rättvisa åt döda och lefvande, i militärbevakadt land. Ty det har börjat mullra nere i grufbetarmassorna. Och i denna stund är det ej många i Frankrikes land som ej, mer eller mindre motvilligt, måst skriva under minbefolkningens hätska rop mördare mot cheferna vid Courrières. Man har hunnit konstatera att "le coup de grison" grufgasexplosionen var en myt, orsaken till katastrofen var en sedan tre dagar rasande eldsvåda som, oförläppligt isolerad, var så hotande att en massa arbetare vågrat stiga ned i grufvan olycksmorgonen och de öfriga gjort det först på ingenjörernas uttryckliga order och lugnande försäkningar. Arbetarne hade tilltvingat sig rätten att genom delegerade få kontrollera grufvans tillstånd och uppsätta förteckningar öfver nödvändiga säkerhetsåtgärder. De tre sista rapporterna hade påpekat ytterst farliga missförhållanden utan att man tagit någon som helst notis om saken. Courrières är, som redan nämndt, en särdeles gasrik gruva, och ändock hade man ej något som helst "räddningskompani" i likhet med t. ex. de tyska bolagens.

Också blef förlusten af människolif större än någonsin. Den hittills största olycka hade inträffat i England på 1860-talet och kräft 300 offer. Men på 40 år har tekniken gjort oerhörda framsteg — om de blott hade tillämpats. Courrières hade haft ej blott plikt men äfven råd att göra det. Bolagets utdelning har i lång tid hållit sig omkring 1000 säger ett-tusen procent. Och då detta

Efter fotograf.

MAXIM GORKI (X) I BERLIN: På hemväg efter att ha hållit föredrag.

Höhd: Bengt Sjöberg.

förhållande skandaliserade allmänna opinionen ombildade sig bolaget vid midten af 90-talet, hvarvid nominella aktier å 300 francs åt de gamla aktieägare utlämnades mot en effektiv betalning af 10 francs. Dessa aktier stodo vid olyckan i cirka 3,500 francs och lämnade 104 francs i utdelning för 1905, alltså 1,040 procent på inbetalda 10 francs.

Den första ekonomiska följden blef att Courrières famösa aktier på tre dagar föllo med 1,200 frcs. Den nästa att minarbetarnes dolda missnöje tog sig uttryck i en sträjk, som ingifver allvarliga farhågor. Fredagen hade ätt uppvisa 10,000 sträjkande; dagens (lördagens) telegram anslår antalet till öfver 26,000 i de båda koldepartementen. De sträjkandes hufvudfordringar äro: bättre säkerhetsåtgärder, rätt för arbetarnes delegerade att besöka grufvorna högst 24 gånger under året (hittills högst 12) samt förbättrade lönevillkor. Regeringen som befarar det värsta, har vänt sig till bolagen för att förmå dem att tillmötesgå arbetarnes önsknings. Dess uppmaning har emellertid ej hörsammats. Frågan om grufvornas övertagande af staten har åtskilliga gånger varit före i parlamentet; det genom det nu timade blottade oeffterättighetstillståndet kommer att i hög grad inverka till dessa förslags förmån liksom yrkesinspektionen kommer att utsträckas till att omfatta äfven de underjordiska arbetsplatsernas sanitära förhållanden.

Under det att domare och parlamentariker bereda sig att söka de ansvarige till olyckan, söker samhället i sin helhet afhjälpa dess mest omedelbara följder. Parlamentet beviljade ögonblickligen 500,000 francs. Liknande belopp öfversändes genast af de stora bank- och järnvägsbolagen och från enskilda personer inflyta dagligen stora summor, nödhjälpskomitéer ha bildats och Le Matin anordnar gala cirkusföreställning hos Bostock som till den ändan införskrifver Londons mest firade varietéartister.

HVAR 8 DAG.

GENERAL LINEVITSCHE (X) ÅTERKOMMER TILL S:t PETERSBURG FRÅN OSTASIE.

Ansö: Kem. A.-B. Bengt Sjöberg.

Efter fotograf.

SVENSKA NATIONALDRÄKTER.

Ett af vår uppväxande ungdoms största nöjen är att sammansluta sig och bilda sällskap eller klubbar, där de iklädda en eller annan landskapsdräkt, roa sig med att dansa våra gamla folkdanser. Detta har nu blifvit så vanligt, att knappast någon burgen familj finns, där icke åtminstone en medlem af familjen tillhör någon dansklubb. Under många år ha Rättviks, Österåkers och Lappdräkterna varit de förhärskande, ja, till den grad att

1.

jag hört fjogtals utländingar säga att Rättviksdräkten vore den enda svenska nationaldräkten. Hur vackra dessa förutnämnda dräkter än äro, har det ändå i ländgen verkat tröttnande att nästan uteslutande se dem representerade; visserligen ha lappdräkterna varierat från hvitaste hvitt till mörkblått, men ändå!

Det är denna brist på verkligt äkta, vackra dräkter, som gifvit mig tanken på att försöka åstadkomma någon reform i denna sak, ty de dräkter, som nu förekomma i handeln äro till största delen oriktiga, både till form, färg och material. Jag har nu startat ett företag som har till ändamål att anskaffa och tillhandahålla för alla fullt riktiga nationaldräkter och jag tror och hoppas att jag är fullt rustad för ett sådant företag genom det intresse och mångåriga studier jag nedlagdt därpå. Visserligen har jag haft och har ännu stora svårigheter att öfvervinna, därigenom att materialet till åtskilliga dräkter är mycket svårt att åstadkomma, men sedan jag nu till stor del själf väver tygerna, har den svårigheten blifvit löst. En annan svårighet ligger hos de kvinnliga bärarne af nationaldräkter; alla vilja vara smala och nätta äfven om karaktären hos dräkten fordrar att midjan skall sitta högre upp än på en vanlig klädning, och det behöfves stor öfvertalning och ansträngning innan man lyckas öfvertyga att just *sådan* skall en dräkt vara för att verka ursprunglig.

De minst kända af våra folkdräkter äro de *skånska* och ändå äro dessa så vackra! Det är många år, sedan man i södra Sverige slutade bära sina originella dräkter. Visserligen har en och

EVA KULLE.

TRE DRÄKTER FRÅN SKÅNE:

1. Vemmenshög.
2. Onsjö.
3. Ingelstad.

3.

HVAR S DAG.

dräkter eller smycken.

Det lyckades i alla fall för min man att skaffa sig åt killigt därifrån, och om jag icke misstager mig, var det han, som till Nordiska Museets stiftare, dr. Hazelius, öfverlämnade den första skånska dräkten. Som jag nämt förut, äro de skånska dräkterna dem man minst känna

Foto. HVAR S DAG.

till och dem man högst sällan söker eftergöra. Dessa hafva en aldeles särskild karaktär, beroende på de korta ofta strax under armarna slutande lifven samt de pompa sa hufvudbonaderna och de rika smyckena. Detta gäller isynnerhet de sydsånska dräkterna; där nere på slätbygden var bönderna mäktigare och rikare, och hur gärna ville de ej visa sin rikedom genom mängden af smycken och mängden af kjolar, ty skulle en bondkvinna vara riktigt fin, kunde hon hafva 6—7 kjolar ofvanpå hvarandra, den ena något längre än den andra. Jag vill nu icke prisa detta sätt, hvarken ur estetisk eller hygienisk synpunkt, och vare det långt ifrån att jag skulle vilja tvinga någon att bära 7 kjolar på en gång, — jag ville endast nämna detta som ett bevis på böndernas originella sätt att visa sin rikedom. I norra Skåne voro kvinnodräkterna annorlunda, lifven voro längre, snitten enklare och smyckena färre, dock med undantag af Ö. Göinge härad och trakten äromkring, hvaräst utmärkt rika broderier och praktiga smycken voro vanliga. Längre upp i skogsbygderna förde bönderna ett hårdare och sträfsammare lif, och kanske till följd häraf voro deras kvinnor enklare klädda och mindre besmyckade än söd.rut.

För det nya företaget är jag tacksam för all hjälp och alla upplysningar och ber om allmänhetens intresse för saken.

Eva Kulle.

C. J. LUNDSTRÖM.

Bokhandlaren Christian Johan Lundström i Uppsala fyllde den 18 mars 75 år. Under många år anst. hos Adolf Bonnier i Stockholm, sedan 67 universitetsbokhandlare och innehafvare af akademiska bokhandeln i Uppsala. Intresserad kommunalman, sedan 69 ledamot af stadsfullmäktige.

V. NOSSLIN.

70 år fyllde den 8 april kyrkoherde Vilhelm Nosslin. Stud.-ex. 57, prästvigd 64. pastorex. 80, kyrkoherde i Dalköpinge och Gislef sedan 84. Mångårig ordf. i bevilningsberedningen m. m.

C. A. R. LOTHIGIUS.

Justitieborgmästaren i Norrköping Carl Axel Lothigius fyllde den 24 mars 65 år. Stud.-ex. 59, hofrättsexamen 63, v. häradshöfding 67, assessor i Göta hofrätt 76, justitieborgmästare i Norrköping sedan 84. Stadsfullm. i Jönköping 81—84, verkställ. dir. i Norrk.—Söderk.—Vikbol. järnv. A., B. 92—05.

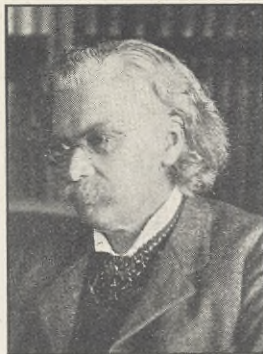
G. A. PETERSSON.

55 år fyller den 7 april justitierådet Albert Petersson i Stockholm. Stud.-ex. 69, hofrättsex. 73, v. häradsh. 76, auditör 78, assessor i Göta hofrätt 85, revisionssekr. 89 expeditiöschef i justitiedepartementet 92, justitieråd 96, statsråd 05, justitieråd ånyo s. å.

C. JANSSON.

75 år fyllde d. 23 mars häradsdom. Carl Jansson i Damsäter. Mångårig led. af Örebro läns landst., af Örebro häradst., af Örebro rull.-omr., af styr. för Örebro länslasar., af Folkhögsk. m. m. Inneh. guldm. för mängd. styr., led. i Örebro läns brandstodsbolag. Framstående kommunalman

M. G. MITTAG-LEFFLER.

60 år fyllde den 16 mars professorn vid Stockholms högskola Gösta Mittag-Leffler. — Hellsidesporträtt jämte biografi i ärg. VI:2.

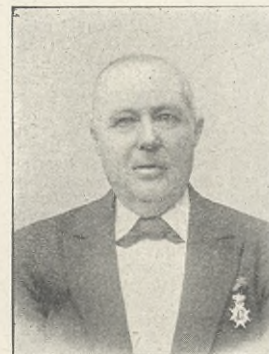
C. A. FORSSMAN.

Prosten, fil. dr August Forssman fyller den 8 april 60 år. Stud.-ex. 66, fil. dr 72, lektor i Nyköping 74, kyrkoherde i Sala 79, insp. för Sala allm. läroverk s. å., kontr.-prost i Sala kontr. 81, kyrkoh. i Huddinge 93. I Sala led. af stadsfullm., under en tid dess ordf. V. ordf. för Uppsala studentkårs allm. sångf. 71—74.

P. C. WÆRN.

Den 15 mars fyllde grossh. Peder Wærn i Göteborg 55 år. Sedan 76 en af cheferna för firman C. Fr. Wærn & Co. därst. Led. af stadsfullm. af fattigv. styr. i 22 år, af styr. i Göteborgs Bank m. m. Kassaför. för Handelsföreningen. Har varit en banbrytande kraft för Dalsands storindustri sedan mer än 25 år tillbaka. Ordf. i Dalslands kanals styrelse.

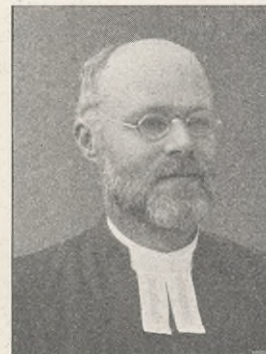
J. EHNRBERG.

I sitt 75:te år ingår den 1 april fabrikören Jonas Ehrnberg i Simrishamn. Sedan 30 år ordf. i Simrishamns fabriks & Handverksförening f. d. ordf. i stadsfullmäktige och drätselkammaren, ordf. i Simrishamns sparbank och spritbolag, i Ehrnberg & Sons Läderfabr. A.-B.

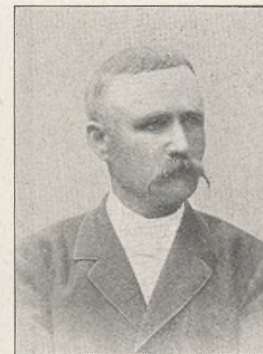
E. G. MANNERFELT.

Godsägaren Erik Gustaf Mannerfelt fyllde d. 10 mars 65 år. 66—69 förvaltare på Stora Hof i Skarab. l., arrenderade 68—92 egendomen Treštena. Numera ägare af Östtomten, Skarab. län. Sedan 86 led. af Skarab läns hushålln.-sällsk. förvaltn.-utsk., led. i styr. för Sv mosskulturför., Skara veterinärinrättn., Skara kem. station och Skara landtmannaskola m. m.

C. O. LARSSON.

60 år fyller den 26 mars kontr.-prosten kyrkoherde Oscar Larsson. Stud.-ex. 67, prästvigd 72, predikant och skollärare vid Forsbacka bruk 73, pastoral ex. 83, kyrkoherde i Erentuna sedan 87, prost i Norunda kontrakt sedan 88.

G. W. ANDERSON.

50 år fyllde den 14 mars grosshandlaren G. W. Anderson i Robertsfors. Mycket anlitad i kommunala ärenden. Landstingsman sedan 90.

PORTRÄTTGALLERI

A. HAGSTRÖM.

65 år fyllde d. 17 mars bankdirektören, ryttmästaren vid Smålands husarregemente Algot Hagström i Jönköping. Stud. 58, underlöjtn. 61, 2:e reg.-adj. 71, löjtn. 80, reg.-kvartermästare 86, ryttm. 87, afsked o. ryttm. i reserven 93. Inträdde i styrelsen för Smålands Ensk. Bank i Jönköping 92 samt är vice verkst. dir.

P. V. GYNTER.

Den 20 mars fyllde kamreraren vid flottans pensionskassa i Karlskrona, Pehr Vilhelm Gynther 60 år. E. o. kammarskrivare vid flottan 67, kammarskrivare därsittes 75, revisor vid d. v. Amts krigsmanskassa 79, kamrerare 89. Mångårig direktör i Karlskrona utskänkningsbolag

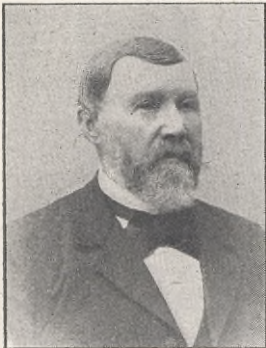
F. BERG.

55 år fyllde den 20 mars chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Fridtjuf Berg. Helsidesporträtt jämte biografi i ärg. II: 27 och VII: 8.

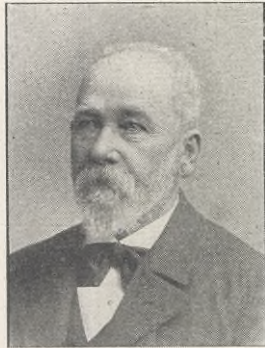
J. A. STÅNGGREN.

Kaptenen och kommissionslandtmätaren Johan Adolf Stånggren fyllde den 12 mars 50 år. Studentexamen 76, underlöjtnant vid Första ligrénadterregementet 77, kaptän 97, kommissionslandtmätare i Östergötlands län 01.

C. A. CLAËSSON. †

Den 11 mars afled i Halmstad f. d. domänintendenten Christoffer Adam Claësson. Född 21, föreståndare för Hallands läns första landbruksskola 57-69, l. f. domänintendent 85-96. Mångårig led. af Hallands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott.

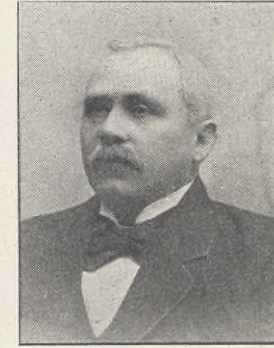
F. PETTERSSON. †

Den 11 mars afled i Stockholm f. d. akademiträdgårdsmästaren Johan Fredrik Pettersson, 77 år gammal. P. som 50-55 vistades utrikes för studier, etablerade sig först som handelsträdgårdsmästare i Stockholm och var sedan 58-1902 trädgårdsmästare vid Uppsala universitetens botaniska trädgård.

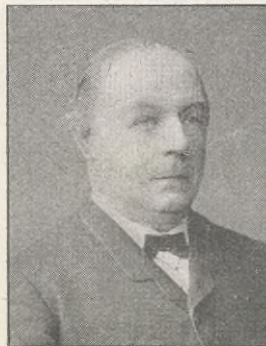
O. E. LINDEGREN. †

F. d. notarien i Göta hofrätt, v. häradshöfding O. E. Lindegren afled i Jönköping den 9 mars. Född 33, stud.-ex. 52, hofrättsex 58, v. häradshöfding 63, not. 83, pensionerad 98. Innehafvare af medaljen Literis & Artibus.

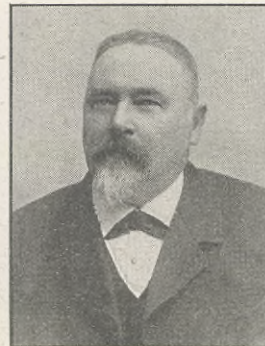
J. P. JONSSON. †

Den 27 febr. afled i Söderhamn disponenten för Söderhamns Trävaru A.-B. J. P. Jonsson. Född 52, sedan 94, led. af stadsfullm., byggnadsnämnden sam drätselkammaren. Styr.-led. i Gefle. Ensk. Banks afdeln.-kontor i Söderhamn.

C. HELLSTENIUS. †

Delägaren i firman Hellstenius och Magnus, grosshandlaren C. Hellstenius afled i Göteborg den 8 mars 77 år gammal. I sin krafts dagar deltog H. i det offentliga lifvet och var sålunda led. af stadsfullmäktige styrelseled. för Handelsinstitutet och i Sjöförsäkrings A.-B. Ocean.

J. G. LUNDBERG. †

Den 4 mars afled i Varberg rådmannen Jonas Gustaf Lundberg. Född 35, stadsfogde i Växjö 64, rådmän i Varberg sedan 77. F. d. led. af gatuförvaltningen, sek. i Hälsovårdsnämnden, ordf. i Planteringsällskapet, i "Småfågelnarnes vänner" m. m.

C. A. WAHLQUIST. †

Överstelöjtnanten i armén Carl Achates Wahlquist afled i Stockholm den 6 mars. Född 41, löjtnant vid Norra Skånska Infanterireg. 69, major 92, överstelöjtnant i armén 98, afsked 99.

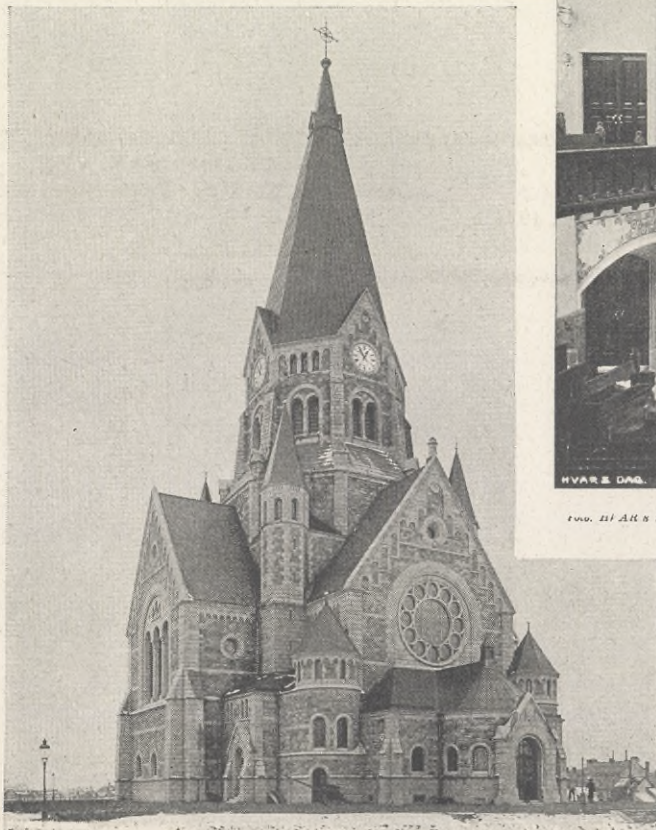
L. A. NILSSON. †

Den 5 mars afled i Sthlm lektorn i naturvetenskap vid Skogsinst. Lars Albert Nilsson, f. 60. 88 docent i botanik vid Uppsala universitet o. sedermera lektor Holmgrens efterträd. vid Skogsinst. Synnerligen framst. på växtfysiologikens omr. Förf. till många uppsatser i Tidskr. för skogshushålln. o. Botaniska notiser.

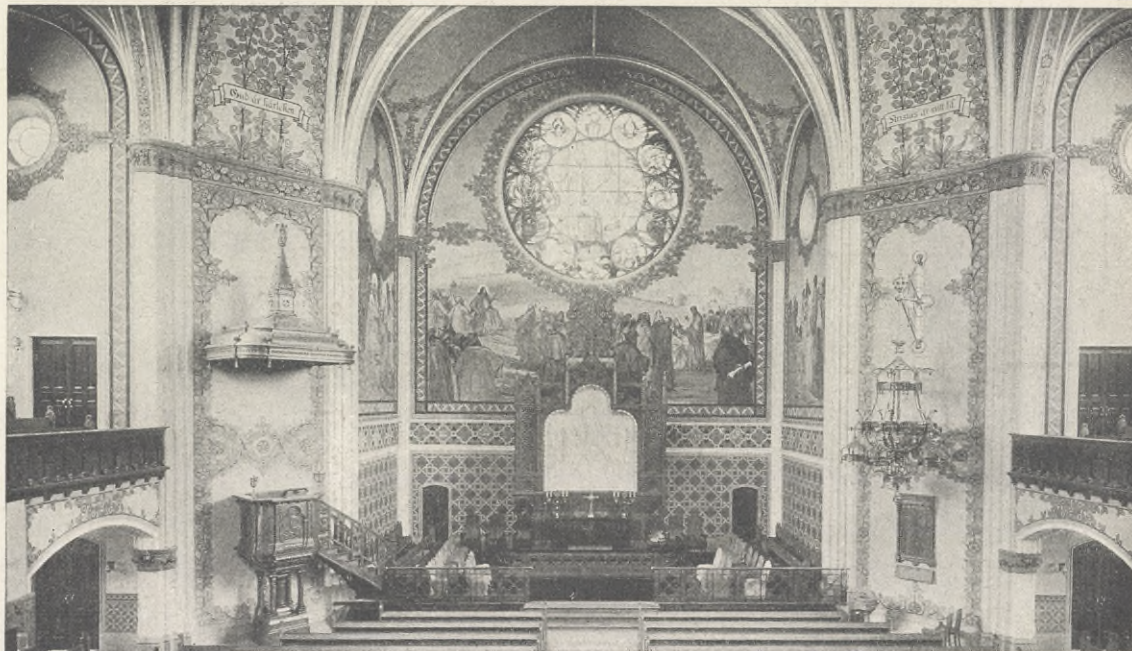
STOCKHOLMS NYASTE KYRKA.

Den 18 mars invigdes Sofiakyrkan i Stockholm. Dess arkitekt är herr Gustaf Hermansson.

Kyrkan är uppförd efter centralkyrkosystemet med ett midttorn öfver byggnadens midtpunkt i rundbågsstil, och ha utvändiga detaljformer hämtats från gammalromerska kyrkor i Rhendalen. Dess höjd utvändigt från marklinjen till midttornets spets är 78,06 meter.

SOFIAKYRKAN: Exteriör.

SOFIAKYRKAN: Interiör.

FRÅN HVAR & DAG.

Från n:r o. fjärran anlände nykterhetssällskapens deputationer, representanter för distriktsloger, loger - samt enskilde. I sorgetåget torde 800 personer ha deltagit.

GOODTEMPLAR-ORDENSCHEFEN A. W. STYRLANDERS BEGRAFNING i Sollefteå d. 11 mars.